
BIERBAUM ERIKA*

**A szolgáltatások piacának sajátosságai
az Európai Unióban.
Vita a szolgáltatásokról szóló irányelvről**

**Characteristics of Services Markets in the European Union and Hungary.
A Debate on the Directive on Services in the Internal Market**

The „Internal Market” of the European Union is considered to be – based on the vision of the Single European Act – such a borderless, free competition sphere, where the free flow of goods, services, capital and labour is totally achieved. Services are more and more important for most European market economies. Services contribute to the formation of GDPs of the member states up to 70 per cent. Liberalisation of services trade is of vital importance for the member states and the Union itself. This free flow of services would mean free flow of service providers as well: a free system of business enterprise internationally, a natural right to settle down, to live and establish new service business in any member state. The Commission of the European Union has proposed a „Draft Directive on Services in the Internal market”, in which definitions try to determine important terms such as „country of origin”, „member state of destination” etc. The basic philosophy in this draft is that rules and regulations imposed on services in the country of origin, must be ample and enough in the Union and no other limitation may affect the service provided in an other member state.

A Római Szerződés után három évtizeddel 1986-ban az Egységes Európai Okmány bevezette a „belső piac” fogalmát.¹ Ennek értelmében a belső piac olyan belső határok nélküli, kereskedelmi akadályoktól mentes, szabad versenyen alapuló térséget jelent, amelyen belül megvalósul az áruk, a személyek, a szolgáltatások és a tőke szabad forgalma.² Az Európai Unió tágas és egységesen szabályozott belső piaca növeli a gazdasági hatékonyságot, széles körűvé teszi a fogyasztók választási lehetőségeit, fokozza az Unió versenyképességét a világpiacra.

A legtöbb EU-tagállam gazdaságának motorja a szolgáltatások szektora. A tagországok nemzeti jövedelmének és a foglalkoztatásnak mintegy 70 százalékát szolgáltatások biztosítják. Miután a szolgáltatások alapvetően meghatározzák a gazdaság növekedését és az életszínvonal alakulását, lényeges, hogy a vállalatok és a vállalkozók akadálymentesen nyújthassanak szolgáltatásokat az EU belső piacán. Az egyes tagállamok piacain a szolgáltatások szabályozását egységesen kell megoldani. A szolgáltatásnyújtás szabaddá tétele a vállalkozás (letelepedés) és a szolgáltatások, mint alapszabadságok érvényesülését jelenti.

Előadásomban a szolgáltatások piacát vizsgálom, és ezen belül a készülő „Szolgáltatási irányelv” tervezetét ismertetném, bemutatva ennek vitáját az EU

* BGF Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskolai Kar, Idegenforgalmi Intézet, főiskolai adjunktus, PhD-hallgató, Széchenyi István Egyetem, Győr.

¹ Már 1957-ben az EGK hat alapító tagja elkötelezte magát egy nagy egységes piac létrehozása mellett, ahol biztosítva van a személyek, az áruk, a tőke és a szolgáltatások szabad áramlása.

² Az EGK szerződés 14. cikkének 2. bekezdése www.eu.int/eur-lex/lex/hu/repert/index.

intézményeiben, ill. a bevezetés hatását az EU gazdasága, és így a magyar gazdaság egészére nézve is.

„A szolgáltatások belső piacának helyzetéről” szóló bizottsági jelentés¹ számos olyan akadály felsorolását tartalmazza, amelyek gátolják vagy lassítják a tagállamok közti szolgáltatások fejlődését, különösen a szolgáltatások területén elsődlegesen tevékeny kis- és középvállalkozások (KKV) által nyújtott szolgáltatások esetén. A jelentés megállapítja, hogy egy évtizeddel a belső piac tervezett kiteljesedését (1992) követően még mindig nagy a különbség az Európai Unió integrált gazdaságára vonatkozó elképzelés és az európai polgárok és szolgáltatók által tapasztalt valóság között. A felsorolt akadályok a szolgáltatások számos területén a szolgáltatók tevékenységének valamennyi szakaszát érintik, és számos közös tulajdonsággal rendelkeznek, beleértve különösen azt a tényt, hogy az akadályokat gyakran adminisztratív terhek, a határokon átnyúló tevékenységgel kapcsolatos jogi bizonytalanság és a tagállamok közötti kölcsönös bizalom hiánya okozza.

A jelentés felsorol több száz közigazgatási akadályt és álcázott vagy nyíltan diszkriminatív védőintézkedést. Például, ha egy vállalkozó egy másik tagállamban kíván tevékenykedni, egyes esetekben be kell bizonyítania, hogy tevékenysége „gazdaságilag szükséges”. Ez alatt azt kell érteni, hogy nem jelent konkurenciát a helyi szolgáltatók számára. A szolgáltatóknak piacfelmérést kell készítenie, ami jelentős költségekkel jár.

1. A Bizottság javaslata a belső piaci szolgáltatásokról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelv létrehozására

A „Szolgáltatások irányelvet”² azért dolgozta ki az Európai Bizottság (EB), hogy elősegítse az Európai Unió versenyképességének növelését. A direktíva fő célja, hogy megszüntesse, vagy legalábbis jelentősen csökkentse a jogi és adminisztratív korlátozásokat a szolgáltatások piacán. Az ún. „Szolgáltatások irányelv” javaslatát még a ROMANO PRODI által vezetett Európai Bizottság dolgozta ki, a holland FRITS BOLKESTEIN, a belső piacért felelős biztos vezetésével. Az EB várakozása szerint 2007-ben lépne életbe, és egyes rendelkezéseit több lépcsőben vezetnék be 2010-ig.

Miután a lisszaboni Európai Tanács 2000-ben célul tűzte ki, hogy Európa 2010-re a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb tudásalapú régiója legyen (Lisszaboni stratégia), a Bizottság elkészítette arra vonatkozó elemzését, hogy mily módon lehetne a leghatékonyabban növelni Európa versenyképességét, ill. vázolta a belső piac állapotát.

A belső piac működése 1993 és 2003 között 2,5 millió pótlólagos munkahely megteremtéséhez, valamint 870 milliárd euró többletjövedelem előállításához

¹ COM (2002).

² Az EK másodlagos jogforrásai közé tartoznak az irányelvek, a rendeletek és a határozatok mellett.

járult hozzá, azaz 1,8%-kal növelte az EU GDP-jét.¹ A sikerek ellenére azonban sok a megoldásra váró probléma, állapotították meg a tanácskozáson, de úgy vélték erre a lisszaboni stratégia válaszokkal szolgálhat. A tagállamok egyre nagyobb késéssel ültetik át a belső piachoz kapcsolódó irányelveket a belső jogrendszerükbe, másrészt nagy a szabálysértések száma, pl.: az egymás előírásainak kölcsönös elismerése terén. Mindez a belső piac hatékonyságának csökkenését eredményezi.

Csökken a tagállamok közti kereskedelem aránya, amely a GDP-hez képest ma már alacsonyabb, mint tíz évvel ezelőtt. A Bizottság álláspontja szerint azonban a legfőbb akadály, amely a belső piac hatékony működése előtt áll, a szolgáltatások piacának nem kellő mértékű liberalizáltsága.

A belső piac széttagolódása – a fennálló akadályok miatt – negatív hatással van az európai gazdaság egészére, különösen a már említett KKV szektorra. Az egységes belső piacon a szolgáltatások szabad áramlása csak elenyésző mértékben valósul meg. A nemzetállami korlátozások megszüntetése a Bizottság elemzése szerint² munkahelyeket teremt, (mintegy 600 ezer új munkahely jönne létre) csökkenti a szolgáltatások árát (ez 37 milliárd euró értékű fogyasztásnövekedést gerjesztene), javítja azok színvonalát és a versenyképesség javítása mellett a tagországok GDP-jét is növeli (33 milliárd eurónyi termelésbővülést eredményezve)³.

A belső piacról szóló 2004-es jelentés⁴ is kiemeli, a belső piac fontosságát a versenyképesség fokozásában, valamint az életszínvonal növelésében és az európai szociális modell fenntartásához szükséges jólét megteremtéséhez. Ezt tekinti egyébként a 2003-2006-ig terjedő időszakra vonatkozó belső piaci stratégia egyik fő üzenetének. A folytatásban hangsúlyozza: *„míg minden egyes tagállamnak elsődleges felelőssége annak biztosítása, hogy saját gazdaságpolitikája ösztönözze a növekedést és jólétet, a belső piac egy olyan közös projekt, amelyhez minden tagállamnak hozzá kell járulnia és amelyből mindannyiunknak haszna származik. A 25 tagú EU-ban ez még nagyobb kihívást, de egyúttal nagyobb potenciális előnyöket is jelent.”*⁵ Ezt tekinti a jelentés a stratégia második üzenetének.

Az Európai Unió gazdasági sikere tehát kollektív felelősségen, tagállami kezdeményezések és olyan európai intézkedések kombinációján alapul, amelyek a nemzeti piacoknak az egy nagy belső piacba történő integrálódását célozzák. Ez a jelentés megerősíti a közös cselekvés szükségességét.

A belső piac elemzése során kiemeli a jelentés, hogy a belső piaci integráció stagnál. Ennek okai közül nézzük a három legjelentősebbet:

1) Nincs árkonvergencia az EU-n belül, a hasonló áruk árai a tagállamokban különbözőek maradnak (lásd *1. ábra*).

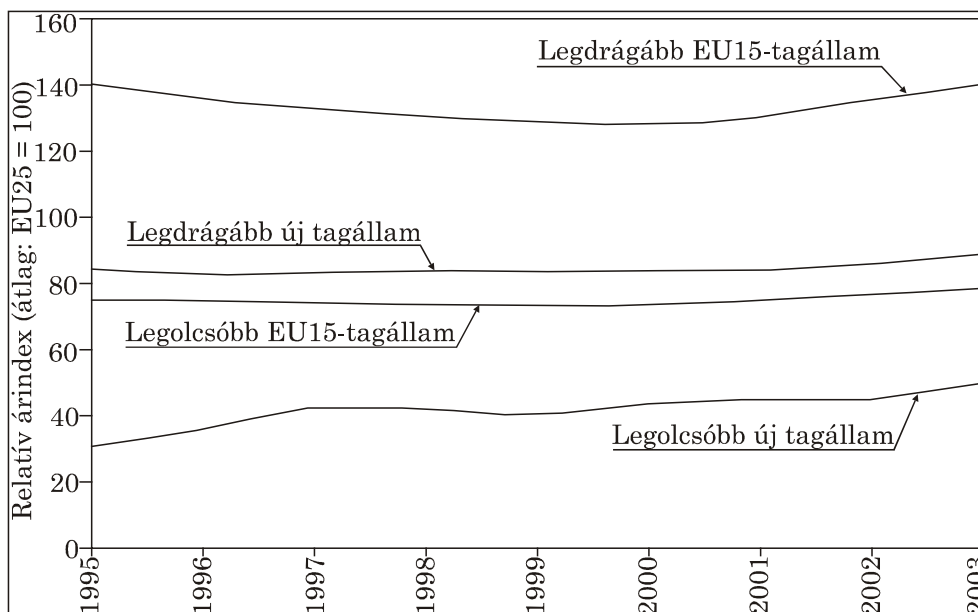
¹ www.europakepvisolet.hu/lisszaboni_strategia.

² bizottsági hatástanulmány 2005 február

³ MGYOSZ Brüsszeli Képviselő, Brüsszeli Híradó, 2005, Brüsszel, 45. évfolyam 2. sz. 12. o.

⁴ A 2003-2006-ig terjedő időszakra vonatkozó Belső Piaci Stratégia Második Végrehajtási jelentése, Brüsszel, COM(2004)

⁵ I.m. 4.o.

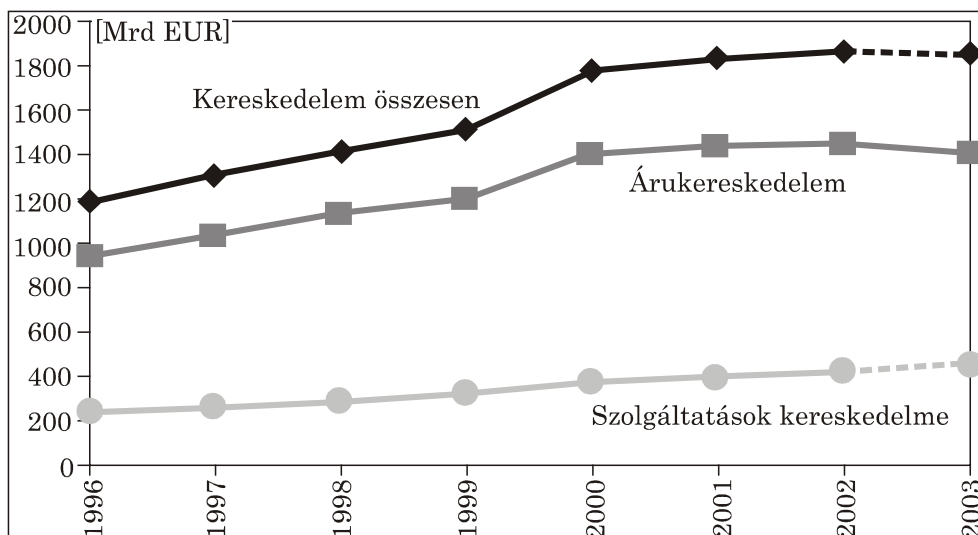
1. ábra

A belső piac ellenére az árak az EU-ban továbbra sem egységesek¹

- 2) A kereskedelem növekedési üteme lassul, a feldolgozóipari termékek tagállamok közötti kereskedelme 2000 óta stagnál, 2003-ban pedig visszaesett. A szolgáltatások kereskedelme tartósabb növekedést mutat (a szolgáltatások kereskedelme az árukereskedelem értékének csupán 20%-át teszi ki; lásd 2. ábra).
- 3) A külföldi befektetések ingadoznak, a 15 tagállamból álló EU-ban a külföldi közvetlen befektetések összértéke 2000-ben tizenkétszer nagyobb volt, mint 1992-ben, 2003-ig viszont az 1992-es szint négyszeresére esett vissza (lásd 3. ábra).

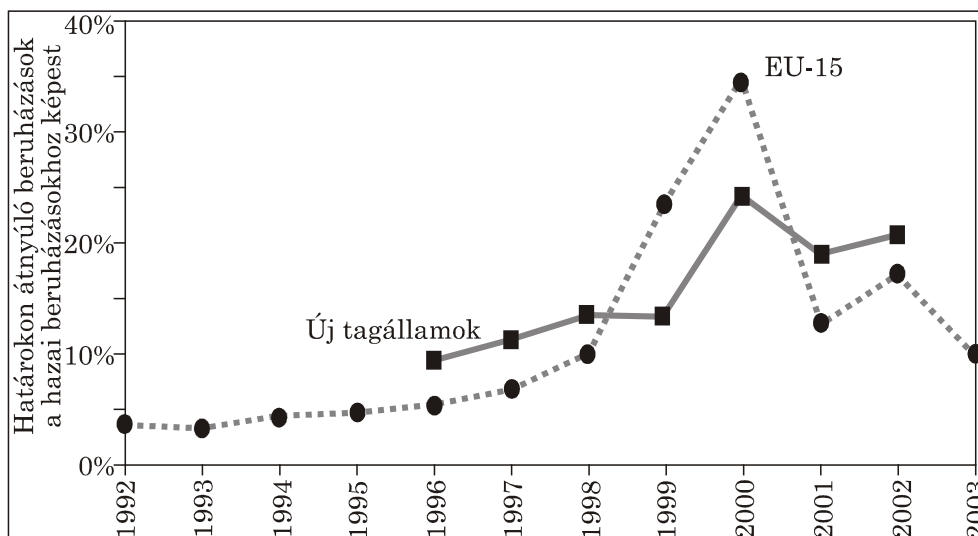
A külföldi beruházások összességét tekintve több az új tagállamokba, mint a 15 tagállamból álló EU-ba áramló külföldi befektetés. A belső piaci integráció fontos tényező tehát az új tagországokban a gazdaság kínálati oldalának fejlesztésében, valamint, hogy a külföldi befektetések számára nagyon vonzó ezen országokon keresztül kijutni az EU belső piacára (lásd 4. ábra).

¹ Forrás: Eurostat és a Bizottság szolgálatai.

2. ábra

Az összkereskedelem az EU-15-ben lassult

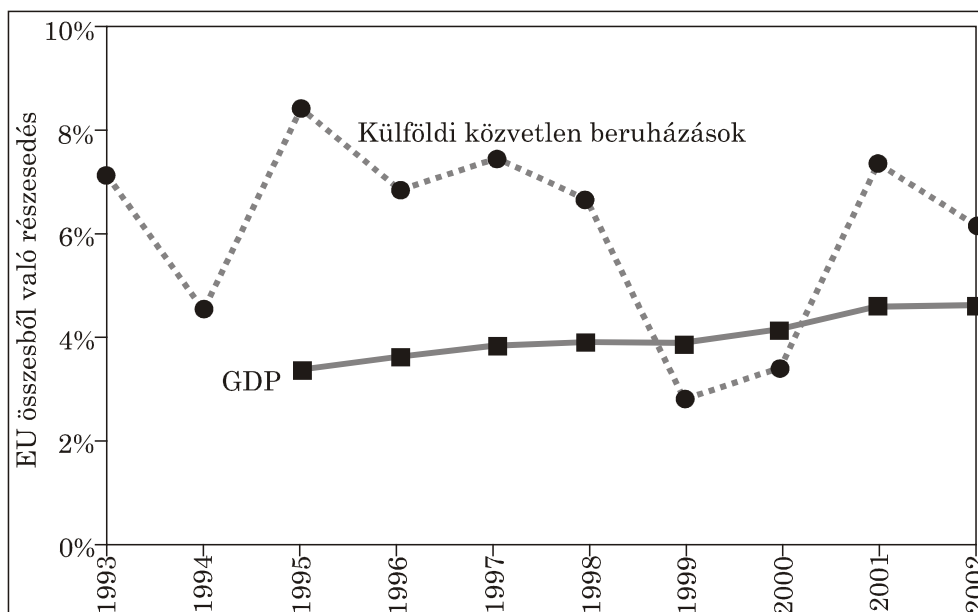

3. ábra

A tagállamok közötti beruházások ingadozóbbak, mint a tagállamokon belüli beruházások²

¹ Forrás: Eurostat (2003. évi becslést adatok a szolgáltatásokra vonatkozóan).

² Forrás: Eurostat és a Bizottság szolgálatai.

4. ábra

Az új tagállamok részesedése az EU-n belüli külföldi beruházásokból nagyobb, mint az EU GDP-ből való részesedésük¹

A 15 tagállamból álló EU tagállamai közötti külföldi beruházások a szolgáltatási ágazatra összpontosítanak. A szolgáltatásokra háromszor több külföldi beruházás jut, mint a feldolgozóiparra, sőt 2000-ben nyolcszor több külföldi beruházás jutott a szolgáltatásokra (lásd 5. ábra).

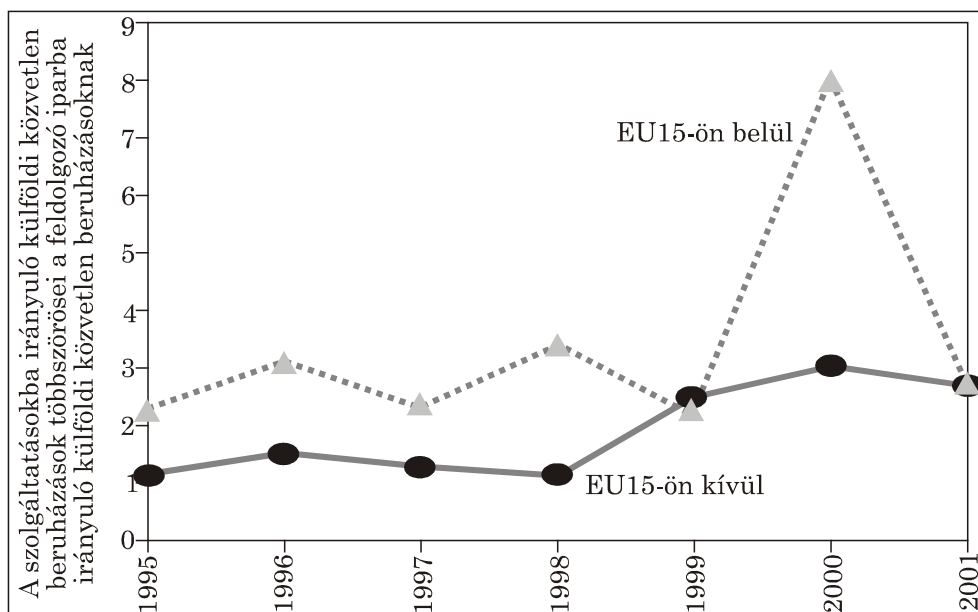
Érthető tehát eme néhány probléma kiemelése után, hogy miért olyan fontos az EU szolgáltatási piacainak integrálása. Az EU szolgáltatási piacainak egyesítéséből hatalmas potenciális előnyök származnak. Ez magyarázza, hogy miért bír akkora jelentőséggel a szolgáltatásokról szóló irányelv kidolgozása, mely a szolgáltatási ágazat teljes potenciálját – beleértve a letelepedés szabadságának megkönnyítését is – ki tudja meríteni.

Elemzések rámutatnak, hogy az akadályok elhárítása növelné a termelékenységet, ami ezáltal az EU egész gazdaságában a bérek átlagosan 0,4%-os növekedéséhez és a foglalkoztatás 0,3%-os növekedéséhez vezetne.² Más elemzések becslései szerint az EU kereskedelme a szolgáltatási piacok integrálása miatt 15–30%-kal, a szolgáltatásokba irányuló külföldi beruházások pedig 20–35%-kal növekedhetnek.³

¹ Forrás: Eurostat és a Bizottság szolgálatai.

² Economic Assessment of the barriers to the Internal Market for Services, Copenhagen Economics

³ CPB dokumentum 69.sz., 2004 október, Free movement of services within the EU

5. ábra

A szolgáltatások dominálnak az EU-ban a külföldi közvetlen befektetések terén¹

A 2004 tavaszán elkészült „Szolgáltatások irányelv”-tervezet fő célja hogy olyan általános jogi keretet hozzon létre, amely előnyös a szolgáltatások széles köre számára, miközben figyelembe veszi a tevékenységek és hivatások valamennyi típusának sajátosságait és szabályozási rendszerét. Megszüntetné, vagy legalábbis jelentősen csökkentené a jogi és adminisztratív korlátozásokat a szolgáltatások piacán. A direktíva hatására átlagosan 50%-kal csökkennének azok a korlátozások, amelyekkel azoknak a szolgáltatóknak kell számolniuk, akik tevékenységüket több tagországra is ki akarják terjesztetni. A legfőbb újítás: a szolgáltató a jövőben „egyetlen ablaknál” intézhetné ügyeit, és nem kellene a befogadó ország több hatóságához fordulnia.

A korlátozások lebontása a szabályozott foglalkozásoknál (pl. könyvelés) a legnagyobb irányú, míg a piaci szolgáltatásoknál (pl. IT-szektor) a legkisebb. A nagyobb verseny és a csökkenő árak következtében nőne a jólét szintje az Unióban, és a javulás minden tagállamban érzékelhető lenne.

A törvényjavaslat minden esetben a nemzeti hatóságok szorosabb együttműködését is szorgalmazza. Felhívja az utóbbiakat, hogy cseréljék ki információikat a hatályos szabályozásokról és a szolgáltatásnyújtásra vonatkozó követelményekről, és fokozottan törekedjenek a szolgáltatások piacához való hozzájárásra vonatkozó szabályok összehangolására.

¹ Forrás: Eurostat.

2. Az irányelv tartalma

Az irányelv nem terjed ki minden szolgáltatásra, csak azokra, amelyek az Európai Bíróság esetjogi döntései alapján gazdasági szolgáltatásoknak tekintethetők. „Továbbá bizonyos általános gazdasági érdekű szolgáltatások – például a közlekedés területén – nem tartoznak az irányelv hatálya alá”.¹ Ilyenek például az üzleti szolgáltatások (konzultáció, reklámozás, ügynöki tevékenység) jogi szolgáltatás, utazási ügynöki tevékenység, építőipari, sport- és egyéb szabadidős szolgáltatások. Mivel az egészségügyi és szociális szolgáltatások, a gáz áram és vízszolgáltatás, valamint a postai szolgáltatás gazdasági tevékenységnek minősül, ezekre is vonatkozik az irányelv-tervezet², így fogalmaz a májusi tervezet. Az Európai Parlament októberi tervezete viszont már kiveszi az előbb felsorolt területeket, és a szerencsejátékokat az irányelv hatálya alól.³ Nem követeli meg azonban, hogy a tagországok lebontsák ezeknek a közszolgáltatásoknak a területén a monopóliumokat, az ágazatok finanszírozását vagy szabályozását megváltoztassák, esetleg privatizáljanak. Nem vonatkozik a direktíva azokra a szolgáltatásokra, melyeket az állam gazdasági megfontolásoktól független közszolgáltatásként, alanyi jogon nyújt polgárainak (pl. közigazgatás, elemi oktatás) olyan tevékenységeket sem érint a direktíva, amelyeket más irányelv már szabályoz, így pl. a pénzügyi szolgáltatások⁴, a fuvarozás⁵, vagy a kommunikációs szolgáltatások már szabályozott területeit. Szintén szabályozza a fogyasztói szolgáltatásokat, például a turizmus területére esőket, beleértve az idegenvezetőket, az audiovizuális szolgáltatásokat.

Az irányelv-tervezet három javaslattal kívánja növelni a versenyt:

- bevezetné az ún. származási ország elvét (country of origin principle)⁶;
- uniós szintű minőségi követelményeket vezetne be, elsősorban azzal kapcsolatban, hogy milyen szakmai garanciákat kell érvényesíteni egyes szolgáltatónál;
- javítaná a tagországok közötti kommunikációt is a kettős adminisztratív terhek elkerülése érdekében (pl. ha több ország is ugyanazt az információt kéri a szolgáltatótól, elég legyen csak egyszer megadni).

3. A származási ország elve és annak következményei

A származási ország elve azt jelenti, hogy minden olyan vállalkozás amely egy másik uniós országban szolgáltatást nyújt, de ott nem létesít telephelyet, annak az országnak a szabályozása szerint tevékenykedhet, ahol bejegyezték.

¹ Az Európai Unió Tanácsa, Javaslat – az Európai Parlament és a tanács irányelve a belső piaci szolgáltatásokról, Brüsszel, 2005. május 27., 7a preambulum bekezdés

² www.europakepvisolet.hu/index/szolgaltatasok/iranyelv

³ www.europarl.eu.int/comparl/inco/services_directive/default_en.htm – Consolidated Amendments.

⁴ Banki, hitel-, biztosítási, foglalkoztatói nyugdíj- vagy magánnyugdíj-, befektetési vagy fizetési jellegű szolgáltatás.

⁵ Kivétel a készpénzszállítás és az elhunyt személyek szállítása.

⁶ Más néven eredetország-elv.

Tehát, ha egy magyar tanácsadó cég munkatársa Ausztriában vállal el egy megbíratást, a munka elvégzése erejéig nem az ausztriai, hanem a magyar törvények és szabályozások vonatkoznak rá. Amennyiben viszont a vállalkozás az adott országban irodát vagy bármilyen stabil infrastruktúrát hoz létre, melyet folyamatosan működtet, akkor már teljes mértékben az adott ország szabályozása alá tartozik – így tehát a származási ország elve nem azzal függ össze, hogy hol van a vállalkozás központja (tehát ha az említett magyar tanácsadó cég irodát nyit Bécsben, akkor már az ausztriai törvények vonatkoznak rá). A származási ország elve nem alkalmazható abban az esetben sem, ha érinti a Munkavállalók kiküldéséről¹ szóló irányelvet, ill. a Szakmai képzettségről szóló irányelvet. A tagországok saját szabályokat alkalmazhatnak néhány egyéb esetben is, például ha környezetvédelmi, egészségügyi vagy közbiztonsági problémák merülnek fel, ill. ha egy tevékenységet tilt az adott ország jogrendje (pl. bizonyos orvosi beavatkozások végzése). A Szolgáltatások irányelv nem vonatkozik az adózási és TB szabályokra, mivel ezekről vagy államközi megállapodások (kettős adóztatás elkerülése) vagy létező közösségi szabályok rendeznek.²

A BOLKESTEIN-irányelv tehát elsősorban a más tagállam piacán szolgáltató vállalatok jogi és adminisztratív terheit csökkentené. Ez a gyakorlatban azt jelentené, hogy a tagállami hatóságok nem korlátozhatnák egy másik tagállamban székhellyel rendelkező vállalatot határon átnyúló szolgáltatás nyújtásában azzal, hogy a székhelye szerinti tagállamban már teljesített követelményeken felül újabb kötelezettségekkel sújtják a saját adminisztratív és jogi előírásaikra hivatkozva. Például, ha egy vállalkozás már be van jegyezve valamelyik tagállamban, akkor nem kell újra bejegyeztetni egy másikban is ahhoz, hogy ott szolgáltatást nyújthasson.

Az Unió egységes piacának ez régi alapelve, noha nem szerepel egyik szerződésben sem, csak az Európai Bíróság jogértelmezéséből következik. A BOLKESTEIN-irányelv tehát lényegében kiterjesztené ezt az elvet a szolgáltatásokra is.

4. Az eljárás lefolytatása

Az irányelvet az ún. együttdöntési eljárás keretén belül tárgyalják az EU intézményei. Ez azt jelenti, hogy a Bizottság javaslata alapján az Európai Parlament és a Tanács egyenrangú döntéshozó. Mindkét intézmény módosíthatja a tervezetet, és mindkettőnek el kell fogadnia a végső szöveget. A Bizottságnak viszont a döntéshozatali folyamat során csak arra van lehetősége, hogy visszahívja a tervezetet, ezt azonban bármikor megteheti, ha úgy véli, hogy a jogszabály már nem töltené be eredeti rendeltetését. A Bizottságnak abban az esetben lehet még szerepe, amennyiben a Tanács és a Parlament két olvasat után sem ért egyet a tervezettel. Ekkor az ún. egyeztető bizottságban a Bizottság képviselőjének is lehetősége van a részvételre.

Jelenleg politikai egyetértés van azzal kapcsolatban, hogy az egészségügyi és a közpénzből finanszírozott szolgáltatások kerüljenek ki az irányelvből. Fontos

¹ 96/71/EC.

² 1408/71/EEC.

kritérium annak további vizsgálata is, hogy a származási ország elve ne legyen ellentétes semmilyen más jogszabállyal, a Bizottság véleménye szerint ez az elv az egyik legfontosabb elem az irányelvben, amelyet mindenképpen alkalmazni kell. Bár több parlamenti képviselő is felvetette, a Bizottság úgy döntött, hogy nem vonja vissza javaslatát, tehát az együttdöntési procedúra folytatódik, döntés a direktíváról 2006-ban várható.

*1. táblázat
Az irányelv fokozatos végrehajtására előirányzott ütemterv¹*

2004	A Bizottság javaslata
2005	Az EP és az Európai Tanács elfogadja a javaslatot. Átvilágítás: a szabályok és rendeletek (engedélyezési programok és egyéb korlátozások) átvilágításának megkezdése állami szinten.
2006	A Bizottság esetleges javaslatai az irányelvekben felsorolt különleges kérdések (mint pl. az átmenő készpénzforgalom) további harmonizációjára.
2007	Az átültetés határideje, kivéve az „egységes kapcsolati pontokat” és az elektronikus folyamatokat. Átvilágítás. Minden tagállam benyújt egy beszámolót a saját eredményeiről. Hat hónapon belül a többi tagállam és az érdekelt felek észrevételezik a beszámolókat.
2008. december 31.	Az átültetés határideje az „egységes kapcsolati pontok” és az elektronikus folyamatok területén. Átvilágítás: a Bizottság összegző jelentése, amelyet (amennyiben szükséges) további kezdeményezések követnek.
2010. január 1.	A származási ország elvétől való átmeneti eltérések vége bizonyos tevékenységek esetén (mint pl. az átmenő készpénzforgalom).

5. Szolgáltatási irányelv vagy „Frankenstein-irányelv”² azaz vélemények pro és kontra

Miért ez a kissé gúnyos elnevezés? Megosztott Európa a szövegtervezet miatt. Három tábor alakult ki, vannak akik – mint a gúnyos elnevezés sugallja – ellenzik a javaslatot, vannak, akik támogatják a szektor liberalizációja érdekében, és vannak, akik úgy ítélik, hogy a tervezet nagy vonalakban elfogadható, de javításokra és módosításokra szorul, ahhoz, hogy a gyakorlatban is működhessen.

¹ Forrás: Európai Parlament, belső piaci és fogyasztóvédelmi Bizottság, 4/2004.

² Népszabadság, 2005. szeptember 24. 7.o.

Vállalkozói szempontból a javaslatot a legtöbb gazdasági kamara és vállalati érdekvédelmi szerv támogatja. A származási ország elve ui. a szolgáltatási szektort feldaraboló protekcionizmus ellen hat. A szolgáltatások határon átnyúló terjeszkedésének egyik akadálya a korlátozó nemzeti szabályozás. „Az irányelv elfogadása csökkentené a vállalatok költségeit, növelné a versenyt, ez pedig a vállalatok és a fogyasztók számára is előnyös” – áll az Amerikai Kereskedelmi Kamara közleményében.¹

A javaslat azonban óriási politikai ellenkezést váltott ki a szociális dömpingtől, a túlzott versenytől tartó szakszervezetek részéről, akik a szolgáltatások színvonalának hanyatlásától és munkahelyek elvesztésétől tartanak. „Ha egy tagországban egyáltalán nincs, vagy nagyon hézagos a szabályozás, sok erre spekuláló cég ott fogja magát bejegyeztetni, ami gazdasági és szociális dömpinghez vezet” – hangsúlyozta LUC HENDRICKX, az UEAPME szakértője.² Az ellenzők attól is tartanak, hogy ez a nyitás csak az új tagországoknak kedvez, nemkívánatos versenyt indít az államok közt munkaügyi, fogyasztóvédelmi tekintetben. Csökkenő bérekre és romló munkakörülményekre figyelmeztetnek elemzők.³

A javaslat a tagállamokat is megosztja. Ellenzik a javaslatot a franciák, de a korábbi német kancellár, SCHRÖDER, is támadta, jelezve, hogy a közszolgáltatások mellett az építőipart is vegyék ki az irányelv hatálya alól. Svédország is attól tart, hogy a direktíva aláássa a saját szociális, munkaügyi vagy környezetvédelmi szabályozást, hiszen megengedi a lazább szabályozást alkalmazó országokból származó vállalatok számára, hogy saját törvényeik szerint járjanak el.

Munkaadói oldalról az UNICE⁴ támogatja a javaslatot, amint ezt MARIA FERNANDEZ FAU, a szervezet egyik vezetője megállapította: „nem igaz, hogy a javaslat a szociális normák lebontása előtt nyitná meg az utat”.⁵

Jelen pillanatban tíz parlamenti bizottság foglalkozik a Bizottság irányelv javaslatával. Egyesek közülük már ismertették véleményüket.

Az Európai Bizottság szerint nincs bizonyíték arra, hogy a szolgáltatás nyújtásához ideiglenesen máshonnan érkező munkaerő miatt a fogadó országban romlana a foglalkoztatási helyzet. Egy uniós jogszabály ui. előírja, hogy a szolgáltatók által magával hozott dolgozóknak a fogadó ország minibálbéreinek megfelelő javadalmazást kell biztosítani.

EVELYNE GEBHARDT, a német szociáldemokrata EP-rapportőr, akit a Belső Piaci és Fogyasztóvédelmi Bizottság bízott meg az irányelv parlamenti átnavigálásával, az eredetország-elv ellensége. Az elv teljes elvetése és helyette a tagállamok szabályozásának extenzív harmonizálása mellett érvelt.⁶ Felvetette, hogy számos

¹ Brüsszeli Hír-Adó, a MGYOSZ Brüsszeli Képviselője, 2005. január/február 1.o.

² UEAPME = a kis- és középvállalkozások gyűjtőszervezete.

³ Gyévai Zoltán: Mostohagyerek, Uniós vita a szolgáltatási irányelvről, Figyelő, 49. évf. 2005. 9. sz. 17. o.

⁴ UNICE = az európai munkaadók és iparvállalatok legnagyobb európai érdekképviselője.

⁵ Gyévai: uo.

⁶ www.europarl.eu.int/comparl/inco/services_directive/050525_pr_gehardt_hu.pdf – jelentéstervezet az Európai Parlamentnek és Tanácsnak a belső piaci szolgáltatásokról szóló irányelvre irányuló javaslatról.

területet teljesen ki kell vonni az irányelv hatálya alól, úgy, hogy kritériumrendszert dolgoznak ki, ami alapján eldönthető, hogy mi az, amire vonatkozik. A Bizottság módosíthat javaslatán, de teljesen új direktíva nem várható.

Látható, hogy döntés az irányelvről egyhamar nem várható, nagyon eltérő a felek álláspontja. Abban viszont mindenki egyetért, hogy valamit tenni kell a bürokrácia és a nemzeti protekcionizmus ellen a szolgáltatások piacán. Ebben érdekeltek a fogyasztók is, akiknek a lehetőségeit jelentősen kiterjesztik. Könnyebben igénybe vehetik más tagállamok szolgáltatásait, valamint bővülne a szolgáltatások választéka. A magyar kormány is támogatja a származási ország elvének bevezetését, mivel szerintük a hazai szolgáltatók jó eséllyel vennék fel a versenyt az Unió belső piacán.

Irodalom

KIRÁLY MIKLÓS (szerk.): Az Európai Közösség kereskedelmi joga, KJK, Budapest, 2000.

HORVÁTH ZOLTÁN: Kézikönyv az Európai Unióról, Magyar Országgyűlés, 2002.

GYÉVAI ZOLTÁN: Mostohagyerek; uniós vita a szolgáltatási irányelvről, Figyelő, 49. évf. 2005. 9. sz. 16–18. o.

KECSKÉS LÁSZLÓ: EK-jog és jogharmónizáció, KJK, Budapest, 1999.

NÉMETH GYÖRGY: Az EU követelmények és hatásuk a szolgáltatások területén, Ipari Szemle, 19. évf. 1999. 5. sz. 37–41. o.

NÉMETH GYÖRGY – PAPP ILONA: Szolgáltatásmenedzsment, Aula, Budapest, 1995.

PALÁNKAI TIBOR: Az európai integráció gazdaságtana, Aula, Budapest, 1999.

PAPP ILONA (szerk.): Szolgáltatások a harmadik évezredben, Aula, Budapest, 2003.

VERES ZOLTÁN: Szolgáltatásmarketing, Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1998.

A szolgáltatási irányelv, Népszabadság, 2005. szeptember 24. 7. o.

www.europarl.eu.int/comparl/inco/services_directive/default_en.htm – Consolidated Amendments

www.europarl.eu.int/comparl/inco/services_directive/050525_pr_gebhardt_hu.pdf

– jelentéstervezet az Európai Parlamentnek és Tanácsnak a belső piaci szolgáltatásokról szóló irányelvre irányuló javaslatról

www.eu.int/pol/singl/index_hu.htm

www.ue.eu.int/cms3_application/applications/newsRoom

www.eu.int/eur-lex/lex/en/treaties/dat

www.eu.int/eur-lex/lex/hu/repert/index

www.euobserver.com

www.mgyosz.hu/brusszel/europa2005